

UO`K: 372.878

BO`LAJAK MUSIQA O`QITUVCHILARIDA INTERFAOLMETODLARNI RIVOJLANTIRISH**ИНТЕРАКТИВ ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ РАЗРАБОТКА МЕТОДИКИ****DEVELOPMENT OF INTERACTIVE METHODS IN FUTURE MUSIC TEACHERS****Murodova Durdona Rayimjon qizi¹** ¹Vokal va cholg`u ijrochiligi kafedrasida katta o`qituvchisi, PhD.**Ashurova Hulkaroy Ma`rufjon qizi²** ²Musiqqa ta`limi va san`at magistranti**Annotatsiya**

Maqolada bo`ljak musiqa o`qituvchilarida interfaol metodlarni rivojlantirish va bu metodlar orqali dars samaradorligini oshirish, o`quvchilarda musiqiy bilim va tafakkurni rivojlantirish yoritib berilgan.

Abstract

The article describes the development of interactive methods for future music teachers and the improvement of lesson efficiency through these methods, as well as the development of musical knowledge and thinking in students.

Аннотация

В статье описывается разработка интерактивных методов для будущих учителей музыки и повышение эффективности урока с помощью этих методов, а также развитие музыкальных знаний и мышления учащихся.

Kalit so`zlar. San`at, interfaol metod, modernizatsiya, kompetentlik, klassifikatsiya, musiqa savodi, innovatsiya.

Ключевые слова. Искусство, интерактивный метод, модернизация, компетентность, классификация, музыкальная грамотность, инновации.

Key words. Art, interactive method, modernization, competence, classification, music literacy, innovation

KIRISH

Mamlakatimizda ta`lim tizimi kundan kunga sezilarli, tez va jadal rivojlanib bormoqda. Ta`lim - rivojlanishning eng muhim tizimidir. Barcha o`zgarishlar bevosita ta`lim taraqqiyoti va rivoji bilan bog`liqdir. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev iborasi bilan aytganda, "Biz ta`lim va tarbiya tizimining barcha bo`g`inlari faoliyatini bugungi zamon talablari asosida takomillashtirishning o`zimizning birinchi darajali vazifamiz deb bilamiz"¹². Tobora mamlakatimizda ilm-fan, san`at va madaniyat, ta`lim - tarbiya masalalariga davlat siyosati sifatida e`tibor qaratilinoqda. Ma`lumki, har bir davlatning kelajagi, istiqboli fan - texnika, ilm-fan, ta`lim taraqqiyoti hamda barkamol milliy, har tomonlama yetuk kadrlarni tarbiyalab voyaga yetishtirish bilan bog`liqdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Milliy pedgogikamiz tarixi ijtimoiy-siyosiy hayot asosida, Markaziy Osiyoda yashagan qardosh xalqlarning Berdaq, Maxtumquli, Abdurahmon Jomiy kabi shoir adiblarning, Xorijiy Sharq va Ovrupo mamlakatlarining buyuk mutafakkir shoir va pedagog olimlari Sa`diy Sheroziy, Jaloliddin Rumiy, Platon va Aristotel, Konfutsiy, Yan Amos Komenskiy, K.D. Ushinskiy va boshqalarning pedagogik qarashlariga bog`liq holda rivojlangan. Markaziy Osiyodagi arxeologik topilmalar va yozma manbalarning guvohlik berishicha, dastlabki ibtidoiy jamoa va kayinchalik quldorlik tuzumi davrida ham Turon hududida ijtimoiy- madaniy hayot rivojlangan. Ayniqsa, Qadimiy Xorazm, Farg`ona, Zarafshon vodiylarida dehqonchilik, hunarmandchilik, me`morchilik madaniyati jahonga

¹² Mirziyoyev SH. Milliy taraqqiyot va yo`limizni qat`iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko`taramiz. !-jild. -T.: "O`zbekiston" NMIU.2017. - 124-bet.

ma'lum va mashhur bo'lgan. Quldorlik tuzumining dastlabki bosqichlaridanoq Turon zaminida xalqlarning ma'naviy va ma'rifiy hayotida hamda diniy e'tiqodlarida ham kata o'zgarishlar sodir bo'ldi. Ayni paytda o'ziga xos turmush tarsi, an'ana, rasm-rusumlar, urf-odatlar hamda ta'lim-tarbiya shakllandi.¹³ Tarixsiz kelajagimizni tasavvur qilolmaymiz, pedagogika fanida ham tarix o'zining ahamiyatiga ega. Tarixda yashab, o'zining bebaho ilmiy merosini bizgacha qoldirgan mutafakkirlarimiz ijod namunalaridan ham anglashimiz mumkin bo'ladiki, ta'lim –tarbiya inson hayotida eng muhim o'rin egallaydi. Jumladan, Abu Nasr Farobiy, Abu Rayhon Beruniy, Ibn Sino, Zamaxshariyva shu kabi mutafakkirlarimiz ham odob-axloq, ilm –fan, ta'lim-tarbiya haqida o'zlarining kerakli bilimlarini yozganlar.

Ibn Sino bolalarni bitta-bitta, alohida o'qitishdan ko'ra, jamoa tartibida o'qitishni afzal deb biladi va uning ustunligi haqida gapirib shunday yozadi: "O'quvchilar o'qish va tarbiya davomida ilimga chanqoqlik sezadilar. O'z bilimlari bilan g'ururlanadilar, bir-birlarining bilimlariga xavas qiladilar. G'urur va o'ziga e'tibor tarbiyalanuvchilarni bir-biridan orqada qolmaslikka undaydi. O'quvchilar birga bo'lganda, doim bir birlari bilan gaplashadilar va bu bilan o'z xotiralari va nutqlarini rivojlantiradilar".¹⁴ Bu fikrlar o'z navbatida hozirgi davrdagi guruh bo'lib ishlash metodi ya'ni interfaol metodlar sirasiga kiradi. Pedagogik ta'limning asosiy maqsadi, insonning ma'naviy ehtiyojlarini qondirishdir.

O'qituvchining an'anaviy pedagogik faoliyati uning innovatsion faoliyatiga asos bo'lib xizmat qiladi. O'qituvchining innovatsion faoliyati quyidagi ko'rinishlarga ega bo'lishi mumkin:

- o'qituvchining pedagogik mahorati;
- o'qituvchining pedagogik ijodkorligi;
- o'qituvchining innovatsion usullarni o'zlashtirishi va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayonida qo'llash tajribasi.¹⁵

NATIJA VA MUHOKAMA

O'qituvchi qancha ko'p o'z ustida ishlasa, pedagogik mahorati davomida uzluksiz malaka oshirishi jarayonida yangiliklarni o'zlashtirsa, dars faoliyati davomida innovatsion usullardan, interfaol metodlardan keng miqyosda foydalanadi. Bu esa o'quvchilar uchun ilm o'rganishni yanada qiziqarli va mazmunlilikni oshirishga xizmat qiladi, o'qituvchi uchun esa modernizatsiyalashgan ta'lim jarayonini mustaqil tashkil etishiga yordam beradi. Shu bilan bir qatorda, musiqa o'qituvchisi ham maxsus mashqlarni tanlashda qancha ko'p ijodkor bo'lsa, o'z maqsadiga tezroq erishadi. Vokal ijro mashqlari, cholg'u asbobi yordamidagi ijro mashqlar har bir darsda muayyan darajada o'rin olishi kerak. Amaliy mashg'ulot darslari uchun vokal-mashq darslari muhim o'rinda turadi.

Musiqa o'qituvchisi - bu turli yoshdagi va mahorat darajasidagi o'quvchilarga musiqaning turli jabhalarini, musiqa nazariyasi, ijro, tarix, musiqashunoslikni o'rgatishga ixtisoslashgan pedagogdir. Musiqa o'qituvchilari turli sharoitlarda, jumladan, maktablarda, xususiy studiyalarda yoki mustaqil o'qituvchilar sifatida ishlashi mumkin. Musiqa o'qituvchilari ko'pincha ma'lum bir asbobni (piano, dutor, skripka, gitara kabi) ovoz yoki umumiy tushunchalarini o'rgatishlari mumkin. Musiqa o'qituvchilari o'quvchilarga nota yozuvlarini tushunishga, texnik ko'nikmalarni rivojlantirishga, musiqani sharhlashga, musiqaning ishtiyoqini rivojlantirishga, qadimiy musiqalar ya'ni tarixiy musiqalarni qadrlashga va o'rganishga yordam beradi. Ular bir qator fanlarni o'rgatishlari mumkin, jumladan:

Musiqa nazariyasi: Bu talabalarga musiqa asoslari, jumladan, shkalalar, akkordlar, ritm va notalarni o'rgatishni o'z ichiga oladi. Bu talabalarga musiqaning tuzilishi va tilini tushunishga yordam beradi.

Asboblarning bo'yicha ko'rsatmalar: Musiqa o'qituvchilari ko'pincha piano, gitara, skripka yoki shamolli asboblarning kabi maxsus asboblarga ixtisoslashgan. Ular yakka-yakka yoki guruh darslarini o'tkazib, o'quvchilarga qanday o'ynash, musiqa o'qish va ko'nikmalarini rivojlantirishni o'rgatadi.

Ovozli trening: Qo'shiq aytishga qiziqqan talabalar uchun musiqa o'qituvchisi texnika, nafas olish, ovoz balandligi va ijro mahoratiga e'tibor qaratgan holda vokal darslarini taklif qilishi mumkin.

Musiqa tarixi va qadrlash: Musiqa o'qituvchilari o'quvchilarni musiqa tarixi, turli janrlar va musiqaning madaniyatdagi o'rnini bilan tanishtirishlari mumkin, bu esa o'quvchilarga musiqani chuqurroq tushunish va qadrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

¹³ Zunnunov A, Xayrullayev M va boshqalar. Pedagogika tarixi. Toshkent-2000. 8-bet

¹⁴ Zunnunov A, Xayrullayev M va boshqalar. Pedagogika tarixi. Toshkent-2000. 50-bet.

¹⁵ Xoliqov A. Pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. T.: "IQTIROD-MOLIYA" nashriyoti, 2010. 312-bet.

PEDAGOGIKA

Ansambli yoki xor rejissyorigi: Ko'pgina musiqa o'qituvchilari, shuningdek, xorlar, guruhlar yoki orkestrlarga rahbarlik qiladilar, talabalarga guruh chiqishlarida rahbarlik qiladilar, jamoaviy ishlashni o'rgatadilar va hamkorlikda musiqiylikni rivojlantiradilar.

Musiqa o'qituvchisi bo'lish uchun odatda musiqa ta'limi bo'yicha daraja kerak, ammo ba'zilari ijro yoki kompozitsiya bo'yicha maxsus tayyorgarlikka ega bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, ko'plab musiqa o'qituvchilari mintaqa yoki maktab tizimiga qarab o'qituvchilik sertifikatini yoki litsenziyalarini olishadi.

Musiqa o'qituvchisidan talab qilinadigan ko'nikmalar:

Musiqiy bilim, musiqa bo'yicha kuchli fon, ijro, kompozitsiya yoki musiqa nazariyasi.

Sabr-toqat va muloqot: Murakkab musiqiy tushunchalarni tushunarli tarzda tushuntira olish va individual talabalarning ehtiyojlarini tushunish.

Moslashuvchanlik: turli xil musiqiy uslublarni o'rgatish va turli xil o'rganish tezligi va uslublarini moslashtirish qobiliyati.

Musiqa o'qituvchilari o'quvchilarning ijodkorligini, tartib-intizomini, o'zini namoyon qila olishlarini tarbiyalashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Texnik mahoratdan tashqari, ular musiqa bilan hissiy aloqani rivojlantirishga yordam beradi, bu ko'plab talabalar uchun umr bo'yi quvonch va qoniqish manbai bo'lishi mumkin. Musiqa o'qituvchilariga bilim, ijodkorlik, san'atkorlik, yaxshi muloqot qobiliyatlari, musiqa sohasidagi mahorat kerak bo'ladi. Ular har qanday yoshdagi va darajadagi o'quvchilarda musiqani qadrlash va mahoratini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Musiqa darsida o'qitishning ko'rgazmali metodlarini qo'llash samaradorlik mezoniga muvofiq kelishi uchun musiqa o'qituvchisi ularni tanlayotganda bir qator talabalarga rioya qilishi kerak bo'ladi. Ko'rgazmali metodlarni tanlashda ularning quyidagi didaktik vazifalarini muvaffaqiyatli hal qilishni nazarda tutish shart:

-o'quvchilarda musiqani idrok etishda ko'rgazmali-obrazli tafakkurni rivojlantirishga yordam berishi;

-musiqiy faoliyat turlarini o'zlashtirishda diqqatni faollashtirish vositasi rolini bajarishi;

-musiqa savodidan olgan bilimlarini konkretlashtirishga imkon berishi;

-o'rganilgan mavzularni chizmalarda, rasmlarda va shu kabilarda aniq qilib tizimlashtirish va klassifikatsiya qilish;

-musiqaga bo'lgan qiziqishni rag'batlantirish, samarali bilim olish uchun ko'rsatmalar yaratish rolini bajarish;¹⁶

Tobora rivojlanib borayotgan davrda ta'lim sifatini, samaradorligini oshirishning eng maqbul yo'li bu – mashg'ulotlarni interfaol usullar yordamida tashkil etishdir deb hisoblashmoqda. Musiqa darslari jarayonida har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlari hisobga olinadi. Pedagogik muloqot o'rnatish uchun zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish ehtiyoji paydo bo'ladi. Bu texnologiyalardan biri interaktiv dars usulidir. Lotinchadan "inter-o'zaro, akt- muloqot, yaqinlikdir". Interaktiv metodlardan foydalanish maqsadi shuki, darslarni qiziqarli, sermazzmun va eng muhimi samarali qilib o'tkazishdir. Interfaol ta'lim – talabalarning bilim, ko'nikma, malaka va muayyan axloqiy sifatlarni o'zlashtirish yo'lidagi o'zaro harakatini tashkil etishga asoslanuvchi ta'lim. Bu metod bilan o'quvchining bilimi ortadi, ilmga bo'lgan qiziqishi ham ortadi, shaxsiyati rivojlanadi, o'quv jarayoning mahsuldorligi ko'payadi. Ma'lumki, fanni yaxshi o'zlashtirishi uchun shunchaki tinglab, yozib o'tirishning o'zi yetarli emas, balki shu material ustida faol ishlashi, o'ylashi, muhokama qilib chiqishi, yordamchi vazifalar bajarishi kerakdir. Hozirgi davr pedgoglarining asosiy vazifalaridan biri ilm oluvchining mustaqil shug'ullanish malakasini hosil qilishdir. Interfaol metodlardan foydalanilganda o'quvchining barcha psixik jarayonlari idrok, ong, diqqat, xotira, sezgi aql, tasavvur, tafakkuri ishga tushib, muammoni yechish uchun izlanishga, qidirishga, fikrini boyitishga va rivojlantirishga yo'naltiriladi. Interaktiv usullarga "miyya hujumi, BBB metodi, aqliy hujum, munozara metodi, musobaqa metodi, konvert usuli, jadval metodi, dumaloq stol, muammolarni hal qilish metodi va boshqalar kiradi.

Mantiqiy nuqtai nazardan interfaollik, eng avvalo, ijtimoiy subyektlarning suhbat (dialog), o'zaro hamkorlikka asoslangan harakat, faoliyatni olib borishlarini ifodalaydi.

Ta'lim sohasida faoliyat yuritayotgan har bir mutaxassis yaxshi biladiki, an'anaviy ta'lim ham suhbat (dialog)ga asoslangan va bu suhbat quyidagi o'zaro munosabat shakllarida tashkil etiladi:

¹⁶ Yuldashev A va Yuldasheva B. Musiqiy pedagogika va psixologiya. Darslik. Farg'ona-2024. 28-bet

O'qituvchi -talaba an'anaviy ta'limdagi suhbat ishtirokchilari o'qituvchi –talabalar guruh (jamoasi) an'anaviy ta'limda tashkil etiladigan suhbat. Interfaol ta'lim jarayonining asosiy ishtirokchilari – o'qituvchi, talaba va talabalar guruhi o'rtasida yuzaga keladigan hamkorlik, qizg'in bahs-munozalar, o'zaro fikr almashish imkoniyatiga egalik asosida tashkil etiladi, ularda erkin fikrlash, shaxsiy qarashlarini ikkilanmay bayon etish, muammoli vaziyatlarda echimlarni birgalikda izlash, o'quv materiallarini o'zlashtirishda talabalarning o'zaro yaqinliklarini yuzaga keltirish, "o'qituvchi – talabalar guruhi"ning o'zaro bir-birlarini hurmat qilishlari, tushunishlari va qo'llab-quvvatlashlari, samimiy munosabatda bo'lishlari, ruhiy birlikka erishishlari kabilar bilan tavsiflanadi. O'quv jarayonining interfaol metodlarga asoslanishi bir qarashda nihoyatda oddiy, sodda, hatto "bolalar o'yini" kabi taassurot uyg'otadi. Biroq, bunda o'qituvchining ma'lum darajada quyidagi omillarga ega bo'lishi talab qilinadi. Interfaol metodlarni rivojlantirish – bu o'quv jarayonida talabalarning va o'qituvchilarning o'rtasidagi faol aloqani ta'minlashi va bilimni yanada samarali o'zlashtirishi uchun turli usul va texnikalardan foydalanishini anglatadi. Bunday metodlar, odatda, talabalarni o'qituvchidan faqat passiv tarzda ma'lumot olishdan ko'ra, ular bilan faol muloqotda bo'lishga undaydi. Interfaol metodlar, ayniqsa, talabalarning o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari, guruhda ishlashlari va ijodiy yondashuvlarni rivojlantirishga yordam beradi.

Quyidagi interfaol metodlarni rivojlantirish usullarini ko'rib chiqish mumkin:

1. Loyihalar asosida o'qitish (Project-Based Learning)

Loyihalar asosida o'qitish o'quvchilarga muayyan musiqa asarlarini yaratish, tahlil qilish yoki ijro etish vazifalarini beradi. O'qituvchilar turli mavzular bo'yicha loyihalar tuzib, o'quvchilarni guruhlar bilan ishlashga jalb qilishlari mumkin. Misol uchun:

Musiqa kompozitsiyalarini yaratish

Musiqa tahlili asosida maqolalar yozish

Musiqa va san'at asarlarining integratsiyasini o'rganish (musical crossovers)

2. Rol o'ynash (Role Play)

Musiqa o'qituvchilari o'quvchilarni "rol o'ynash" usulida qo'llash orqali musiqa tarixidagi mashhur shaxslarni yoki kompozitorlarni tasvirlashni taklif qilishlari mumkin. Bu usul:

Musiqa asarlarini turli kontekstda tahlil qilishga yordam beradi

O'quvchilarga tarixiy voqealarni interfaol tarzda organishga imkon beradi.

O'quvchilarning o'z fikrlarini ifodalashga, musiqiy me'yorlar haqida suhbatlashishga yordam beradi.

3. Interaktiv texnologiyalarni qo'llash

Bo'lajak musiqa o'qituvchilari, raqamli vositalardan foydalanib, interaktiv platformalar orqali o'quvchilarni musiqa o'rganishga jalb qilishlari mumkin. Masalan: Musiqa dasturlari (GarageBand, Finale, Sibelius) orqali o'quvchilar kompozitsiyalar yaratishi mumkin. Musiqiy simulyatorlar yoki onlayn testlar orqali musiqiy eshitish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish. Musiqa o'yinlari yoki musiqiy "quizzes" yordamida o'quvchilarga musiqiy bilimlarni o'rganish jarayonini qiziqarli qilish.

4. Kollaborativ va guruhli ishlash

Guruhli ishlash musiqa o'qituvchilari uchun juda muhim, chunki musiqiy ijro kopincha birgalikda ishlashni talab qiladi. Bo'lajak musiqa o'qituvchilarini o'qitish jarayonida:

Guruhlar yaratish va ularni birgalikda musiqiy asarlarni ijro etishga yoki kompozitsiya yaratishga jalb etish.

Musiqiy mukofotlar yoki musobaqalar tashkil qilish orqali o'quvchilarda raqobatni uygotish va ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish.

5. Interfaol darslarda tahlil va refleksiya qilish

Musiqa o'qituvchilari o'quvchilarga o'z ijrolarini, kompozitsiyalarini yoki musiqiy tahlil va sharhlarni korsatib, ularga tahlil qilish imkoniyatini yaratishlari kerak. Interfaol darslarda: Suhbatlar, munozaralar tashkil qilish orqali o'quvchilarning fikrini inobatga olish. O'zaro tahlil: bir-birining ijrolarini baholash va konstruktiv fikrlar bildirish.

6. Musiqiy o'qish va yozish mashqlari. O'quvchilarni musiqa notalarini o'qish, yozish va tahlil qilishga o'rgatish interfaol metodlar yordamida samarali amalga oshiriladi. Misol uchun: Musiqa qiyoslash o'yinlari: turli musiqiy asarlarni solishtirish, ulardagi o'xshashliklar va farqlarni aniqlash.

Notalarni yozish: musiqiy frazalarning notalarini yozish va o'rgatish.

7. Musiqiy eshitish bo'yicha mashqlar. Interfaol metodlar yordamida musiqa o'qituvchilari o'quvchilarga musiqa asarlarini eshitib, ularni tahlil qilishga undashlari mumkin. Masalan: Musiqa analizi: turli janrlar, asar turlari va kompozitorlar bo'yicha musiqa eshitish mashqlari.

Tinglash va baholash: musiqa asarlarini tinglab, ularni musiqiy komponentlar (ritm, melodiya, armoniya) bo'yicha tahlil qilish.

8. Musiqiy ijro va improvizatsiya. O'quvchilarni musiqiy ijro va improvizatsiya orqali oz kreativligini oshirishga yordam berish:

Improvizatsiya mashqlari: o'quvchilarni biror musiqa asariga qo'shimcha ravishda improvizatsiya qilishga chaqirish.

O'zgaruvchan tembr va ritm ishlash: o'quvchilarga musiqiy ijroni har xil uslublarda amalga oshirishni o'rgatish.

9. Guruhlar va jamoaviy ishlar. Guruhlarda muhokama: talabalar kichik guruhlarga bo'linib, ma'lum bir muammo yoki mavzu bo'yicha muhokama qilishadi. Bu usul fikr almashishni rag'batlantiradi va guruhda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Debatlar: Talabalar ikki yoki undan ortiq jamoalarga bo'linib, biror mavzu yuzasidan fikrlar bilan o'rtoqlashadilar. Bu metod talabalarni mantiqiy fikrlash va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi.

10. Kase Tadqiqotlari (Case Study). Talabalar real yoki hipotetik vaziyatlarni o'rganib chiqishadi va muammolarni hal qilish uchun yechimlar ishlab chiqadilar. Bu metod bilimni amaliyotda qo'llash imkonini beradi.

11. Rol o'ynash (Role Playing). Talabalar ma'lum bir rolda o'zlarini tasavvur qilib, turli vaziyatlarni boshdan kechiradilar. Bu metod, ayniqsa, insonlararo munosabatlar, etika yoki mehnat jarayonlarida foydalidir.

12. Simulatsiyalar va O'yinlar. O'quv jarayoniga o'yin elementlarini kiritish (masalan, biznes simulyatsiyasi, o'qish o'yinlari) talabalarni faol ishtirok etishga undaydi. Bu usul o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va murakkab tushunchalarni o'zlashtirishni osonlashtiradi.

13. So'rovlar va Testlar Talabalar o'z bilimlarini sinash uchun qisqa so'rovlar yoki testlarda qatnashadilar. Bu metod o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi o'zaro fikr almashish imkonini beradi.

14. Blended Learning (Aralash Ta'lim). Bu metodda onlayn va an'anaviy ta'lim metodlari birlashtiriladi. Talabalar internetda interfaol mashqlar bajarib, an'anaviy darslarda o'qituvchi bilan yuzma-yuz muloqot qilishadi.

15. Tegishli Resurslardan Foydalanish. Ta'limda vizual va interfaol materiallarni qo'llash. Masalan, ta'lim videolarini, grafikalar, infografikalar, interaktiv dasturlarni ishlatish talabalar uchun o'rganishni qiziqarli va samarali qiladi.

16. Problem-Based Learning (PBL). Talabalarga real hayotdagi muammolarni hal qilish vazifasi beriladi. Bu metod mustaqil fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi.

17. Flipped Classroom (Qaytargan Sinf). An'anaviy dars modeli inversiya qilinadi: uy vazifasi sifatida yangi materialni o'rgatish va sinfda shuni mustahkamlash uchun muhokama yoki faoliyatlar o'tkaziladi. Bu talabalar uchun o'zlarini mustaqil ravishda o'rgatish imkoniyatini yaratadi.

18. Kooperativ Ta'lim (Cooperative Learning). Bu usulda talabalar o'quv jarayonida bir-biri bilan hamkorlik qiladilar. Har bir talaba o'zining kichik vazifasini bajarib, umumiy maqsadga erishish uchun birgalikda ishlaydi.

Interfaol metodlar o'qituvchilarga, talabalarga faol o'qish tajribasini taqdim etish, ularni yanada samarali o'qitish va bilimni chuqurroq o'zlashtirish imkonini beradi. Shuningdek, bu metodlar talabalarning ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarini rivojlantirishga ham yordam beradi. Har bir metodning muvaffaqiyatli ishlashi, albatta, o'qituvchining shaxsiy yondashuvi va talabalarning ehtiyojlariga mos kelishiga bog'liq. Dars mashg'ulotlari davomida yuqoridagi metodlardan keng miqyosda foydalanish o'qituvchi uchun ham foydali, ko'zlangan maqsad uchun esa oson erishish samarasini beradi. Interfaol metodlar nafaqat o'qituvchi va o'quvchilar uchun balki, darsni qiziqarli va ma'lumotlarga boy bo'lishini ham ta'minlaydi. O'quvchilarni musiqiy tafakkurini rivojlantirish, fikr almashinish jarayoniga ham yordam beradi. Aqilli, bilimdon o'qituvchi har doim bir xillikdan va oddiylikdan qochadi, izlanadi, qiziquvchan va bilimga chanqoq o'quvchilar uchun yangiliklar taqdim etadi. Bo'lajak o'qituvchilarimizning innovatsion kompetentligini shakillantirish – ilm-fan, ta'lim uchun rivojlanish demakdir. Innovatsion shakillanish deganda uning shaxsiy va kasbiy sifatlarining uzluksis takomillashishi jarayoni, pedagogik faoliyatning rivojlanishi, yangiliklarning kiritilishi, boyib borishi jarayoni. Bo'lajak o'qituvchilarda innovatsion kompetentlikni, interaktiv metodlarni shakillantirishga yo'naltirilgan seminar-trening, mahorat darslari, vebinar, uslubiy ko'rsatmalar, innovatsion loyihalar tanlovini tashkil qilish. Dars jarayonida STEAM ta'limini rivojlantirish.

XULOSA

Bugungi kunda Yangi O'zbekistonda musiqa, musiqiy pedagogika jadal rivojlanmoqda. Musiqa o'qituvchilari uchun interfaol metodlar yordamida o'quvchilarning kreativligi, musiqiy analitik fikrlashlari va ijro etish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Shu tarzda, bo'lajak musiqa o'qituvchilari o'z pedagogik yondashuvlarini yangilab, o'quvchilarga yanada qiziqarli va samarali ta'lim berish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bo'lajak musiqa o'qituvchilari hamkorlikda o'rganish, texnologiya integratsiyasi, so'rovga asoslangan ta'lim, ishlashga asoslangan baholash va o'z-o'zini aks ettirish usullarini o'z ichiga olgan holda, yanada qiziqarli va dinamik o'quv muhitini yaratishi mumkin. Ushbu interfaol usullar nafaqat o'quvchilarning musiqiy qobiliyatini oshiradi, balki ularni tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash kabi muhim hayotiy ko'nikmalar bilan jihozlaydi. Bo'lajak musiqa o'qituvchilari ushbu strategiyalarni o'zlashtirar ekan, ular o'z o'quvchilarining turli ehtiyojlarini qondirish va keyingi avlod musiqachilarni ilhomlantirish uchun yaxshiroq tayyorlanishadi. Oxir oqibat, interfaol usullar nafaqat ta'limdagi tendentsiya - ular o'quvchilarni kashf qilish, yaratish va musiqachi shaxs sifatida o'sishga imkon beradigan, musiqani o'qitishga yanada yaxlit va inklyuziv yondashuv tomon zarur rivojlanishdir.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev SH. Milliy taraqqiyot va yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib , yangi bosqichga ko'taramiz. I-jild. – T.: "O'zbekiston" NMIU.2017.
2. Zunnunov A, Xayrullayev M va boshqalar. Pedagogika tarixi. Toshkent-2000.
3. Djalolov B. Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirish mexanizmlari. Farg'ona -2022
4. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma. T.: "IQTIROD-MOLIYA" nashriyoti, 2010. 312-bet.
5. Yuldashev A va Yuldasheva B. Musiqiy pedagogika va psixologiya. Darslik. Farg'ona-2024.
6. Xoshimov K, Safo Ochil. O'zbek pedagogikasi antologiyasi. Toshkent-2010.
7. Internet sayti- Google, Ziyonet.